

Popravek smeri ali katastrofa

Zadnja leta se krize zahodnega sveta kar vrstijo: monetarna kriza, energetska kriza, inflacija, kriza Evropske skupnosti, kriza strankarsko - parlamentarnega sistema in na pohodu je gospodrska kriza s pojavom brezposelnosti, kot posledica teh. Nič pa ni bolj očitno pokazalo splošne krize zahodnega sveta kakor smrt francoskega predsednika Pompidouja oziroma pojavi strahu pred tem, kako bo v Franciji rešena politična kriza ob tej nenadni praznini oblasti, ki jo je povzročila Pompidoujeva smrt. Zaradi inflacije in drugih kriz, ki so zajele tudi Francijo, se namreč lahko zgodi, da bi pri volitvah novega predsednika zmagala združena levica, kar bi bistveno spremenilo politično ravno-
vesje ne le v Franciji sami, ampak tudi v celotni Evropski gospodarski skupnosti in v vsej Evropi, saj je Francija eden njenih najvažnejših delov. Strah, ki se je skoraj podzavestno izrazil v komentarjih vsega evropskega tiska ob tej priložnosti, je simptom neugodja, ki preveča danes vso zahodno javnost, in verjetno tudi slabe vesti zahodnih političnih krogov.

Zahodna Evropa je imela po drugi svetovni vojni veliko priložnost, da bi bila rešila svoje najbolj žgoče in dolge spore in probleme, ki so povzročili že več katastrof samo v tem stoletju, dve svetovni vojni, vznik totalitarnih ideologij in režimov, razkol Evrope v dva tabora, ki si stojita nasproti oborožena do zob, naglo napredujočo okužbo okolja, itd. Vendar te priložnosti ni izkoristila, delno zaradi miselne lenobe svojih politikov, delno zaradi egoizma vseh družbenih plasti, ki jim ni mar drugega kot lastne trenutne koristi, in v veliki meri tudi zaradi nekakšne izzivajoče, nesramne objestnosti ljudi, ki se jim dobro godi in živijo v blaginji. Namesto trezne presoje trenutnega stanja in zavesti o velikih in nujnih še ne rešenih problemih se Če zazibala zahodna Evropa v dremanje, zanašajoč se na avtomatični razvoj »družbe blaginje«. Iz tega dremanja so jo grobo vzdramile monetarna in posebno energetska kriza ter inflacija.

Nobena dobrina, niti blaginja niti mir in še manj svoboda, ni nekaj, kar nastane samo od sebe ali kar avtomatično raste in se razvija. Vsako teh dobrin je bilo treba ustvarjati s hudimi težavami in žrtvami, na kar so nove generacije pozabile. In zato tudi niso več pripravljene doprinesati k tem žrtvam. Poznajo samo še zahteve. In to, ta egoizem, je v bistvu vzrok sedanje krize, to
(dalje na 3. strani)

MEJA JE DOKONČNA

(IZJAVA SLOVENSKE SKUPNOSTI)

Izvršni odbor Slovenske skupnosti je na seji dne 2.4. 1974 ponovno obravnaval vprašanje zadnjega razvoja odnosov med Italijo in Jugoslavijo po nedavni izmenjavi diplomatskih not v zvezi z ozemljem in mejami nekdanje cone B neuresničenega Svobodnega tržaškega ozemlja s posebnim ozirom na morebitne bližnje in daljne posledice za nadaljnje mirno sožitje med prebivalstvom na obeh straneh meje ter za uresničevanje narodnostnih pravic slovenske narodnostne skupnosti v Italiji.

Izhajajoč s stališča, da bi od zaostritve meddržavnih odnosov med obema sosednjima državama največjo škodo imelo celotno obmejno prebivalstvo in Slovenci še posebej, Slovenska skupnost meni, da je treba v vsakem primeru ohraniti v zadnjih dveh desetletjih vzpostavljeno obojestransko sodelovanje na vseh ravneh in področjih. Poslabšanje odnosov bi prvi in najbolj občutili Slovenci kot skupnost in kot posamezniki, kajti po izredno burni povojni dobi v zvezi z določevanjem meje med Italijo in Jugoslavijo želijo Slovenci živeti v miru in s tem prispevati k nadaljnjemu sožitju in k vsestranskemu napredku svoje ožje in širše skupnosti, v okviru katere živijo.

Zato Slovenska skupnost kot politična organizacija Slovencev v Italiji in torej predstavnica njihovih interesov in teženj smatra dosedanje ureditev med obema državama za ustaljeno dejstvo in zahteva naj se v kali odpravi vsakršen razlog za nestvarne interpretacije in pogrevanje preživelih stališč, ki je za vse škodljivo.

Dosedanje izkušnje nesporno dokazujejo, da sedanja rešitev ustreza interesom obeh prizadetih držav, obeh tu živčih ljudstev, Slovencev in Italijanov, ter miru v Evropi.

CUDEN MOLK

Zaradi tega Slovenska skupnost ima za potrebno poudariti svoje stališče do seda-

nega političnega trenutka, saj zadeva posebno Slovence. V tej luči ne more razumeti molka velikih italijanskih strank, ki v svojih programih zatrjujejo, da hočejo ščititi interese Slovencev. V mislih ima vse stranke ustavnega loka tako v vsedržavnem kot v krajevnem merilu, posebno KPI, PSI in DC. Nobena od teh strank ni smatrala za potrebno vložiti v parlamentu niti enega vprašanja ali interpelacije o zadevi ali kakorkoli pokazati pozornost ali občutljivost do tako važnega vprašanja, čeprav je javnost to naravno od njih pričakovala. Prav tako ni nobena stranka jasno zahtevala točnega izvajanja določil Londonskega sporazuma v korist slovenske narodnostne skupnosti v Italiji.

Slovenska skupnost to poudarja ne zaradi polemike, temveč iz globokega prepričanja, da ne bi smele politične stranke, ki vabijo ali družijo v svojih vrstah Slovence, tako hladno in neprizadeto mimo problema meje med obema državama, kakor jo določa Londonski sporazum s priključenim Posebnim statutom o pravicah narodnih manjšin.

UPRAVIČENOST SAMOSTOJNEGA NASTOPA

Končno Slovenska skupnost opozarja, da prav ta zadnji primer zadržanja velikih vsedržavnih strank do problema, ki tako živo zadeva nadaljnji razvoj zamejskih Slovencev, dovolj zgovorno potrjuje upravičenost samostojnega političnega nastopanja narodnostne manjšine. Vključevanje v velike državne stranke daje sicer videz velike odprtosti, toda v odločilnih trenutkih nas te pustijo na cedilu, kot dokazujejo razmere pri nas in tudi na Koroškem.

Slovenska skupnost upa, da se bo spor mirno in pravično uredil, tako kot si želi vse demokratično obmejno prebivalstvo in to v korist obeh sosednjih držav ter miru in varnosti v Evropi.

BEOGRAD OBJAVIL VSEBINO VSEH NOT

Mednarodni diplomatski incident med Italijo in Jugoslavijo se še vedno ni polegel, čeprav kaže določeno utrujenost. Zdaj je naloga obeh diplomacij, da izrabita lepo priložnost mednarodne konference za evropsko varnost, ki zaseda v Ženevi, da spor pomirita in uredita tako, da bo za obe strani

zadovoljivo in bo tudi formalno dokončno zaključen. To si po pisanju jugoslovanskega tiska želi tako jugoslovanska vlada kot še posebno tisti državljani, ki prebivajo ob italijansko - jugoslovanski meji. Tudi v italijanskem tisku postavljajo enako željo vsi
(dalje na 3. strani)

RADIO TRST A

:: NEDELJA, 7. aprila, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 8.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu. 9.45 Glasba za klavičembalo. 10.15 Poslušali boste. 11.15 Mladinski oder: »Marko in jage babe«. Napisala Miroslava Leban. Režija: Lojzka Lombar. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Staro in novo v zabavni glasbi. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... 13.30-15.25 Glasba po željah. 14.30 Nedeljski vestnik. 15.25 »Pravica ubijati«. Napisal Vladimir Cajoli, prevedla Marija Kacin. RO. Režija: Jože Peterlin. 17.00 Sport in glasba. 18.00 Nedeljski koncert. 18.45 Mojstri jazza. 19.10 Zgodovina italijanske popevke. 22.00 Sport. 20.30 Sedem dni v svetu.

:: PONEDELJEK, 8. aprila, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za srednje šole) »Kam so romali Slovenci«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 17.00 aZ mlade poslušavce (Danilo Lovrečič) 18.15 Umetnost, književnost in prireditve. 18.30 Radio za šole (ponovitev). 18.50 Verdi: Stabat Mater. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 19.20 Jazz glasba. 20.00 Športna tribuna. 30.35 Slovenski razgledi 22.15 Južnoameriški ritmi.

:: TORTK, 9. aprila, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 12.50 Medigra za pihala. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Pianist Wilhelm Kempff. 18.50 Motivi Guida Cergolija. 19.10 Smeh ni greh, šaljive zgodbe Fortunata Mikuletiča »Od Dunaja do Linza«. 19.20 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba. 20.00 Sport. 20.35 F. Busoni: Doktor Faust, opera »Pogled za kulise«, (Dušan Pertot).

:: SREDA, 10. aprila, ob: 7.00 oKledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol) »Pesmi in pravljice za vas«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole (ponovitev). 18.50 Flavtist Miloš Pahor, klavičembalistka Dina Slama, komorni ansambel »Consortium Musicum«. 19.10 Higiiena in zdravje. 20.15 Simfonični koncert.

:: ČETRTEK, 11. aprila, ob: 7.00 oKledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Slovenski razgledi. 13.30 Popoldanski koncert. Pianist Gojmir Demšar. 17.20 Toscanini in Wagner. 17.45 Spirituals. 18.15 Umetnost. 18.30 Slovenske ljudsko glasbeno izročilo (V. Vodušek). 18.50 Sonata a tre. 19.10 Spomin na Jakoba Ukmarja (Alojz Rebula). 19.35 Pisani balončki (Krasulja Simoniti). 20.00 Sport. 20.35 »Rdeča maša«. Tragedija v 3 dejanjih, napisal Ivan Mrak. RO. Režija: Jože Peterlin.

:: PETEK, 12. aprila, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Popoldanski koncert. 17.00 Kitarist Bruno Tonazzi, pianistka Neva Merlak - Corrado. 17.20 Franz oJseph Haynd: »Sedem poslednjih Kristusovih besed«. 18.15 Umetnost. 18.30 Matija rBavnikar: Kralj Matjaž; Slavko Osterc: 3 plesi. Simfonični orkester RTV Ljubljana vodita Milivoj Šurbek in Samo Hubad. 18.50 Dino Ciani podaja Debussyjeve Preludije. 19.20 »Tarpljenje Kristuša po Luku an Mateužu«, izvajajo člani društva »Rečan«. 19.40 Heitor Villa-Lobos: Koncertantna fantazija. 20.00 Sport. 20.35 Delo in gospodarstvo. 22.15 Glasba 20. stoletja.

Sedmi kongres ZK Slovenije

V kongresni dvorani Gospodarskega razstavišča v Ljubljani se je začel v sredo sedmi kongres Zveze komunistov Slovenije. Udeležuje se ga 613 delegatov in 250 gostov. Odprl ga je predsednik Centralnega komi-

SOLŽENICINOVI KONČNO SPET SKUPAJ

Te dni je prispela v Švico Solženicinova žena s svojimi štirimi otroki in je smela pripeljati s seboj tudi možev arhiv. Družina se bo za zdaj, kot kaže, ustalila v Zürichu, kjer si je najel Solženicin stanovanje. V začetku je mislil, da bi se naselil na Norveškem, ker mu je ta dežela posebno simpatična, vendar je to misel opustil baje zaradi prevelikih davkov na svoje pisateljske dohodke. Nekateri, npr. znani italijanski časnikar Indro Montanelli, pa mu zamerijo, da si je izbral za bivališče prav bogato »sivo« in meščansko Švico. Toda Solženicin je gledal morda na nekaj drugega: tam si obeta najbrže največ svobode, katere je sestradan.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna Graphart Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

teja ZKS France Popit, še prej pa je parti-zanski invalidski pevski zbor zapel internacionalo. Popit je prebral poročilo, v katerem je orisal naloge komunistov v razvoju samoupravnih socialističnih odnosov, spregovoril pa je tudi o jugoslovanski politiki neuvrščenosti in rekel, da »je današnja politična vloga Jugoslavije v svetu mnogim trn v peti«.

Neposredni pritiski, ki so naperjeni proti ozemeljski nedotakljivosti in varnosti Jugoslavije, med katere lahko prištejemo tudi sedanje manevre NATO pakta v severnem delu Jadranskega morja in v severni Italiji, se pridružujejo psihološko-propagandnim manevrom, ki naj vzbudijo dvom v našo neuvrščeno zunanjo politiko in socialistične samoupravne notranje odnose — je rekel Popit. Akcije take vrste, je nadaljeval, so stopnjevane še z neposrednim napadom na našo neodvisnost in mir v svetu. Nič drugega namreč ne pomeni zadnja nota italijanske vlade. Sredi velikih naporov za evropsko sodelovanje sega italijanska vlada po sredstvih iz časov hladne vojne. To pa hkrati pomeni, da sprejema gesla revanšističnih in fašističnih elementov v svoji deželi.

(dalje na 7. strani)

Mihec in Jakec se menita od poslancu, ke pojejo: »Neč nam ne morejo«

— Jakec, povej mi kej, kaku bo zdej s tisto preiskavo pruti tistim dvem eks ministram Ferri in Valsecchi?

— Narprej ti povem, de zdej ne bo neč, zatu ke tašneh reči nikoli ne delajo na hitro. Zatu zdej al danes prou gvišno ne bo neč. Kvečjemu jutre. Ma tisti jutre lahko ne pride nikoli.

— Ma sej je bla ana komisija, ke je rekla, de pruti tistim dvem je treba postopat zastran tistga škandala ses podkupovanjem strank, ke so u parlamenti nardile tašne zakone, de so petrolejske družbe lahko fajn zaslužle.

— Znam, znam, de je bla tista komisija. Ma tista komisija je tudi rešla vsake krivde druge šitri eks ministre, zatu ke tisti jemajo u svojeh strankah veliko muč in oblast in se jeh ne smej takent. Ma tista dva, ke be mogla plačat za vseh pej nista prou neč pr voji, de be bla za grešna kozla jin pravesta po časnikih, de bosta nardila ceuga hudiča, če jeh bojo kej šekirali. In taku, za rešet demokracijo, jem tudi njem ne bojo neč nardili. An cajt bojo vlekli jin odlasali jin pole, kadar bojo ledje nominalo pozabli, bojo na tihem vse pomečkali. Ne smeš nikoli pozabet, de parlamentarci zakone delajo jin zatu so uani nad zakoni. Ti al pej jest, če kašno nakuhamo, lahko gremo tudi u pržon. Ma ne uani. Za njuh more dat parlament dovolenje, de se jeh lahko sode. In parlament pej tašnega dovolenja ne daje...

— Se zna: vrana vrani...

— Taku videš. Do zdej so sodniki že do-

stikrat teli naredet proces kašnemi poslanca. Ma tista komisija ne reče ne ja, ne ne. Mouči. In taku cajt pasà jin ledje pozabejo. U predzadnem parlamenti je blo 133 predlogov za preiskavo pruti parlamentarcem. Ma parlament je na vse tu samo moučau.

— Ma kašne grehe delajo ti parlamentarci?

— Glih tašne ku drugi ledje. In še korupcijo jin podkupovanje na veliko. Ani nečejo nanka plačat davkov, parkirajo kamer čejo jin buhvari, de be jem kašna guardja kej tisteh tičev še zmiri sedi u parlamenti kadu sm jest. Aden je tudi povu anga človeka. Ma mu neč ne morejo, ke uživa parlamentarno imuniteto.

— Taku de prouzaprou na cesti se je treba forte varvat, za ne srečat kašnega poslanca u auti?

— Se zna, de se je treba varvat. An poslanc je prodajau frderban živež. Za ano sleparijo so končali u pržoni trije ledje, ma četrtri pej ne, zatu ke je biu poslanc. Tiste zahteve za postopek pridejo, ma pole se vleče vse naprej leta jin leta. Denmo reč škandal od INGIC se vleče vre dvajsti let. Krivci so se postarali, ani so tudi umrli, ma nekej isteh tičev še zmiri sedi u parlamenti jin neč jem ne morejo.

— E, uani lahko pojejo: »Neč, neč, neč nam ne morejo...«

— Ma ti povem še ano lepo: Pred nekej leti je an mož zatožu anga poslanca, de hode spat sez njegovo ženo u hotel. Jin znaš kaku se je zgovoru tisti poslanc? De uan je jemu ses tisto ženo u hoteli zaupne politične razgovore jin tu spada u njegovo parlamentarno dejavnost jin zatu velà parlamentarna imuniteta.

— Ma Jakec, alora bi tudi jest lahko...

— Ti Mihec mouči, ke ti nisi poslanc!

BEOGRAD OBJAVIL VSEBINO VSEH NOT

(Nadaljevanje s 1. strani)

pomembnejši časopisi in revije in pri nas tržaški tednik *Il Meridiano*, ki je resnici na ljubo že veliko pred diplomatskim sporom postavil možnost, da se ohrani sedanje stanje in se demarkacijsko črta med nekdanjima conama A in B določi za dokončno mejo. S tem je omenjeni tržaški tednik tolmačil hotenje večine italijanskega prebivalstva na teh tleh, medtem ko je tržaški revanistični dnevnik *Il Piccolo* nadaljeval svojo porazno in nevarno netenje spora med tukaj živječima ljudstvom. Prav tem desničarskim krogom gre verjetno tudi pripisovati zamisel o diplomatski moti, ki je povročila v Jugoslaviji tako oster odgovor. Jasno je, da je ta krajevna desničarska skupinica našla v rimskih političnih in diplomatskih krogih ljudi, ki so nasledili ali pa morda zlonamereno sprejeli njene teze o italijanski suverenosti nad bivšo cono B. Možno je tudi, da je za vso to afero določena igra strank ali struj, ki uporabljajo najrazličnejša sredstva, tudi zelo neprimerna (kot je na primer glasovanje o razporoki), da utrdijo svoj položaj. To je žal pogosta praksa v italijanskih strankarskih krogih in kot se je pokazalo, zna biti tudi precej nevarna igra, saj v dobru meri pripomore k ustvarjanju tiste praznine, ki je v sedanjem tako težkem mednarodnem in še posebno italijanskem gospodarskem trenutku lahko zelo uporna za avtoritarne posege v državi.

aZto je treba biti zelo previden tudi pri takih obrobni in navidežno malenkostnih problemih, kot je afera z nekdanjo cono B, da ne pridejo do veljave tiste nazadnjaške in družbeno škodljive sile, ki so že pred desetletji pokazale, da je njihova govorica govorica sile ne pa razuma.

Medtem je beograjska vlada objavila vsebino vseh not, ki sta si jih o spornem vprašanju izmenjali vladi Italije in Jugoslavije. V tej zvezi je glasnik jugoslovanskega zunanjega ministrstva Milan Zupan na tiskovni konferenci izjavil, da se je beograjska vlada silno začudila, ko je Italija prvič po podpisu londonskega sporazuma iz leta 1954 postavila ozemeljske zahteve po jugoslovanskem ozemlju na področju Kopra in Buj. Pristavil je tudi, da je jugoslovanska vlada obvestila rimsko vlado o reakcijah, ki

bodo nastale v vsej Jugoslaviji zaradi italijanskih stališč o bivši coni B.

Pred dnevi je jugoslovanska vlada tudi odločno protestirala zaradi vojaških vaj v okviru pakta NATO, ki so jih izvajale italijansko-ameriške kopne in pomorske sile v Severni Italiji, češ da obstaja tesna zveza med temi vajami in italijanskimi zahtevami po delu jugoslov. ozemlja.

Italijanska vlada je pojasnila, da so bile te vaje mnogo prej programirane, preden je prišlo do spora. To je potrdil tudi glasnik ameriškega zunanjega ministrstva, ki je poudaril, da imenjene vaje nimajo nobene zveze z zadnjim sporom med Italijo in Jugoslavijo. Ameriška vlada — je še pristavil — potrjuje veljavnost stališča, ki ga je bila objavila 5. oktobra 1954 ob sklenitvi londonskega sporazuma in po katerem Združene države ne bodo podpirale nobenih zahtev, ki bi jih Italija ali Jugoslavija postavljali po ozemlju, ki je pod suverenostjo ali pod upravo prve ali druge države.

O italijansko - jugoslovanskem sporu je veliko govora na 7. kongresu Zveze komunistov Slovenije, ki je te dni v Ljubljani. O tem vprašanju je spregovoril tudi tajnik izvršnega biroja ZKJ Stane Dolanc, ki je med drugim naglasil, kako je Jugoslavija pripravljena narediti vse kar je mogoče, da se spor reši, vendar na temelju načel in brez kakršnihkoli kompromisov glede dokončnega značaja meje med obema državama.

ODVZEM LITERARNE NAGRADE

Odborniki treh zborov skupščine občine Valjevo (Srbija) so na seji sprejeli sklep, da se literarna nagrada »Milovan Glišić« za leto 1972, ki je bila svoj čas podeljena Mirku Kovaču za zbirko novel »Rane Luke Meštroviča«, smatra za nepodeljeno. Poudarili so, da od dneva objave tega sklepa založniki ne bodo smeli tiskati te knjige in je propagirati kot delo, nagrajeno z literarno nagrado »Milovan Glišić«. V obrazložitvi tega sklepa ugotavljajo, da sta komisija občinske konference ZK za idejno delo in sekcija občinske konference SZDL za izobraževanje ni kulturo zavzeli stališče, da ta zbirka novel zaradi svojih idejno-političnih aspektov ni primerna za podelitev nagrade »Milovan Glišić« ter da so pojav te knjige in drugih izdaj podobnega žanra kot tudi njihovo sprejemanje v določenih okoljih posledica anarholiberalističnih teženj v kulturi ni ustvarjalnosti. Tudi aktiv komunistov odbornikov valjevske občine je predlagal občinski skupščini, da sprejme sklep o preklicu nagrade, kar so na seji vsi odborniki soglasno potrdili.

(»Delo« po Tanjugu).

KNJIGA »SLOVENEK SEM«

Zdi se, da je postalo biti Slovenec nekaj tako čudnega, da so potrebne o tem raziskave, sociološke, kulturne in psihološke. Tako je nedavno izšla s tega novega področja slovenske znanosti še ena knjiga: »Slovenec sem«. Izdala jo je revija »Dialogi« pri mari-borski založbi Obzorja.

»Spomini« kardinala Mindszentyja

Pri berlinski založbi Propyläen Verlag bodo izšli v kratkem »Spomini« kardinala Mindszentyja, kateremu je papež pred kratkim odvzel funkcijo madžarskega primasa. Kardinal Mindszenty je bil, kot znano, v po-vojnem času zaprt in obsojen na dosmrtno ječo, leta 1956, v madžarskem uporu, osvobojen, nato pa se je po zadušitvi upora po sovjetskih četah rešil v ameriško veleposlaništvo, kjer je ostal poldrugo desetletje. Končno je zapustil svoje zavetišče v spremstvu dunajskega nadškofa in kardinala Koeniga in v njegovem avtu, po sporazumu med Vatikanom in madžarsko vlado. Vendar nerad, ker je zahteval ne le izpustitev, am-

pak tudi rehabilitacijo s strani madžarske vlade. Tako tudi ni ravno v pristranih odnosih z Vatikanom. Zdaj živi na Dunaju. Svoje spomine je pisal v letih, ko je bival v amerškemu veleposlaništvu v Budimpešti. V njih je baje opisal vse, kar se mu je pripetilo, in lep kos moderne madžarske zgodovine. Objava njegovih spominov ne bo omilila odnosov med njim in Vatikanom ter madžarsko vlado, ki je privolila, da lahko odide iz države le pod pogojem, da ne bo objavil svojih spominov. Toda ker mu je Vatikan nedavno odvzel dostojanstvo madžarskega primasa in esztergonskega titularnega škofa, meni Mindszenty, da gre za tisti pogoj madžarske vlade in Vatikana ne veže več, in je pospešil objavo svojih spominov pri omenjeni berlinski založbi. Takoj bodo izšli tudi v prevodih v številnih jezikih.

—o—

V Črni gori so ustanovili univerzo, ki bo imela ekonomsko, tehnično in pravno fakulteto, zgodovinski institut, institut za biološke in medicinske raziskave in kmetijski institut, vsi s sedežem v Titogradu (bivši Podgorici). K univerzi bosta spadali še višja pomorska šola v Kotora in pedagoška akademija v Nikšiću.

Ameriška izvozno-uvozna banka (Eximbank) se je uprla zahtevi ameriškega kongresa, naj bi že drugič ukinila posojila Sovjetski zvezi, Jugoslaviji, Romuniji in Poljski, ter je sporočila, da bo še naprej odobraval tem državam kredite za nabavo ameriškega blaga in storitev. Ukinitve posojil je zahteval predsednik senatnega odbora Adlai Stevenson.

Popravek smeri ali katastrofa

(nadaljevanje s 1. strani)

neprestano stopnjevanje zahtev po udobnosti, po uživanju, po zlorabljanju svobode, po neodgovornem življenju, tako javnem kot zasebnem. Posledice take neodgovornosti in naivnosti so današnje krize, gospodarske, politične in socialne.

Te krize še niso katastrofe. So le logični pojavi dejstva, da se je začela zahodna »družba blaginje« razvijati v napačno smer. Opozoril na to s strani filozofov, krščanskih mislecev, mnogih treznih politikov in gospodarstvenikov ter sociologov ni manjkalo, a nihče jih ni hotel poslušati, kaj šele da bi vzel njihove opomine resno. Zdaj je zadnji čas, da se Zahod zave in popravi smer svo-

je plovbe v prihodnost, s tem, da se končno resno zave svojega stanja, svojih bolezni, vseh svojih velikih nerešenih problemov, med katerimi je — ne najbolj nazadnje — tudi odnos do narodnih manjšin in malih narodov, ki so ga doslej v svoji objestnosti »veliki« prezirali in omalovaževali, za kar se danes kažejo pojavi kot Severna Irska, Baskija, Koroška itd., ki se znajo razviti še v nove akutne krize. Toda če ostane Zahod gluha za te opomine in bo topo vztrajal v svoji zgrešeni smeri — kakor vztraja Vzhod v svojem usodnem češčenju nasilja in neupanju v svobodo — bo nujno sledila katastrofa, katere bližanje že nekako vsi čutimo. Če se ji hočemo izogniti, je treba zares naglo zaobriniti krmilo.

Priprave na referendum

Obeta se nam živahen in tudi zelo oster predvolilni boj ob referendumu o razporoki. Skoraj vse politične in sindikalne sile so napovedale svojo prisotnost pri javnih diskusijah. Za sedaj pa sta se močno lotili svoje propagande obe največji politični stranki, ki si bosta tudi stali nasproti ves čas tega boja. Pri nas pa se polemika še ni razživila. Omeniti gre le prisotnost senatorja Fanfanija, ki se je srečal z vodilnimi kadri Krščanske demokracije, in ljudsko zborovanje komunistov v ul. Madonni-na.

Prejšnji teden pa je skupina slovenskih in italijanskih katoličanov iz Trsta izdala daljši dokument, ki analizira problem razpore in glasovanja v sedanjem italijanskem političnem trenutku. V dokumentu so med drugim navedeni razlogi, zakaj je prav, da tudi katoličani glasujejo proti odpravi razpore. Kot nekakšen odgovor na to je tržaški nadškof razposlal pastirsko pismo,

Obisk SKK v Kopru

V soboto, 30. aprila, smo člani Slovenskega kulturnega kluba obiskali dijake koprskih gimnazij. Dijaki, gospod ravnatelj in dve profesorici so nas gostoljubno sprejeli v šolskih prostorih, kjer so nam nekateri dijaki podali nekaj pesmi; tržaški dijaki pa so večidel brali krajše sestavke v prozi.

Prijateljsko srečanje je živahno potekalo v skupinah v razredu, na hodniku in na šolskem stopnišču.

Diskutirali smo o različnih temah, predvsem pa o moderni in klasični poeziji. Med branjem poezije in proze smo namreč opazili, da se Koprčani navdušujejo za moderno poezijo in se mladi literati pri ustvarjanju svojih del radi po njej zgledujejo. Tržačani pa smo po večini še vedno zvesti klasični poeziji in prozi in jo zato bolj cenimo.

S trdnim sklepom, da se bomo kmalu spet srečali, smo se zvečer razšli.

Udeleženka

»SNEGULJČICA V KRIŽU«

PD Vesna je povabilo mladinski dramski odsek openskega društva Tabor na gostovanje v Križ z mladinsko igro P. Golia »Sne-guljčica«.

Predstava bo v soboto, 6. t.m. ob 20. uri v ljudskem domu.

Igro je lepo zrežiral dijak Marko Sosič, Nastopa 25 mladih igralcev.

Openska publika je zelo dobro sprejela uprizoritev mladih igralcev.

ki so ga brali pri nedeljskih mašah in kjer skuša braniti tezo o nerazvezljivosti zakona v vseh primerih, tudi pri nekristjanih. Medtem pa se na Tržaškem po potrebi organizirajo novi odbori za volilni boj. Tako je bil pri Slovencih ustanovljen Slovenski koordinacijski odbor proti odpravi razpore, ki si je zadal nalogo obveščati ljudi preko časopisov in z javnimi okroglimi mizami.

—o—

ROJSTVA IN SMRTI V NABREŽINSKI OBČINI

V devinsko-nabrežinski občini je bilo vpisanih 1. 1973 kot stalnih prebivalcev 7.847 ljudi.

Lani se je rodilo v tej občini 77 otrok, umrlo pa je 71 ljudi, kar je zelo žalostna bilanca. To pomeni, da ne pride na 1000 ljudi niti 10 rojstev, kar je katastrofalno nizka rodnost, saj znaša poprečna rodnost v Sloveniji 17 na tisoč, v Italiji pa še nekaj več. To je znak skrajno šibke življenjske volje in moči prebivalstva in pa nagnjenja po udobnosti, kateremu podreajo ljudje tudi svoja najintimnejša čustva in življenjske naloge.

Zanimivo je, da je imela devinsko-nabrežinska občina leta 1968 več kot 600 prebivalcev manj — bilo jih je 7.224 — rodilo pa se je več otrok in sicer 104. Smrti je bilo tisto leto 80. Število rojstev se je torej kljub večjemu številu prebivalcev znižalo za 27, število smrti pa za 9.

Na povabilo Slovenske prosvete je gostovalo Šentjakobsko gledališče

V soboto in nedeljo je gostovalo na povabilo Slovenske prosvete pri nas Šentjakobsko gledališče iz Ljubljane. Čeprav je bilo v nedeljo zelo veliko prireditev po naših dvoranah, ob delavnikih pa pridejo naši ljudje težko k predstavam, je obe predstavi obiskalo vendarle lepo število gledavcev. Zabavali so se in si dajali duška ob Femini zagledanosti v gosposki svet, ki ga doslej še ni okusila. V soboto so igrali v Finžgarjevem domu na Opčinah, v nedeljo pa v Marjitem domu v Rojanu.

Pogospodena butica ali Jara meščanka ali pa — kot nosi komedija naslov v originalu — Pokondirena tikva (buča) — je namreč eden tistih sproščenih gledaliških besedil, ki na odru ne morejo dobiti nikoli patine postaranega izraza. »Čeprav je delo na-

RAZSTAVA O »KASTELIRJIH«

V dveh izloženih oknih občinske razstavne galerije v Trstu (kjer razstavlja zdaj slikar Grubissa), si lahko mimoidoči ogledajo nekaj zanimivih arheoloških predmetov, ki so bili izkopani v kaštelirjih na tržaškem Krasu. »Kaštelirji« so bili tabori, zgrajeni iz trdo in spretno zloženega kraškega kamenja brez malte. Iz takega kamenja so bile postavljene hišice, ki so imele en sam prostor, in tudi taborsko obzidje; tabor je stal vedno na kaki višini, da je bil tako še bolj zavarovan. Taki kamniti tabori so se vleкли ob dalmatinski obali vse na današnji slovenski in tržaški Kras. Arheologi menijo, da so tabore razdejali Rimljani, ko so v 2. stoletju pred Kristusom prodirali na Kras. Kakšnemu ljudstvu je pripadalo prebivalstvo, ki je bivalo v kaštelirjih na našem Krasu ali ob njih, ni znano. Morda je bilo kelt-ske ali mešano ilirsko-keltsko, morda pa tudi s krepko primesjo germanske ali kake druge rase.

Razvaline takega »kaštelirja« je videti med drugim pri Repentabru. V izloženem oknu mestne hiše je razstavljen načrt tega kaštelirja, kolikor so ga arheologi že odkopali in rekonstruirali. Videti pa je tudi nekaj keramičnih posod, ki so služile tedanjemu prebivalstvu, nekaj orodja in fotografije odkopane taborskega zidu. Čeprav je razstava le skromna, je vendar poučna in zanimiva ter nas kar gane, ko gledamo, kako skromno, pa vendar lepo in skrbno izdelano posodje in orodje so uporabljali ti naši daljni kraški predniki, katerih kri se je vsaj delno prelila tudi v naše žile.

stalo v preteklem stoletju in je v svoji gledališki strukturi odmaknjeno od časa, v katerem se gibljemo in živimo, ima izpovedne resnice in odraz vsake družbene strukture. Sterija Popovič je bil pač avtor, ki je znal prisluhniti utripu svojega časa in iz komedije izluščiti tisto, kar časovno ni pogojeno, temveč živi in se skriva v pristnih karakterjih oseb vseh stanov, časov in pripadnosti.»

Zaplet in razplet dogajanja je resnično najpreprostejši recept zabavnega pamfleta. Ne več roso mlada vdova si želi spremembe v svojem življenju. Ko ima zagotovljeno materialno eksistenco, si zaželi življenje gospe, da ne bo več ponižana v opankarico ali mojstrico, kot je bila v času življenja z možem, ampak stremljeva za tem, da bi se izražala francosko, svoje govorjenje posuje z nemškimi frazami, čeprav vse izgovarja napačno in se tako smeši. Preprosti brat Mitar zbudi v njej neki animalični duh: Fema za ceno treh mož, ki jih bo dobila v Parizu, kamor jo bo peljal brat, zavrže misel na nobleso in se znebi celo svoje najboljše prijateljice in svetovalke.

Ob tej glavni junakinji je niz ostalih karakterjev, ki vsi dopolnjujejo glavno junakinjo.

Šentjakobčani so komedijo zaigrali lepo in skladno z besedilom. Režirala sta Dušan Skok in Bojan Kapelj ter sta vodila igravce

(Dalje na 5. strani)

Sindikati in Slovenska skupnost

Na vabilo konfederacije sindikalnih organizacij CGIL, CISL in UIL je prišlo do skupnega sestanka s Slovensko skupnostjo. Sestanek, ki je bil na sedežu CGIL, je potekal v obojestranskem poglavljanju perečih vprašanj, ki zadevajo deželno in tržaško gospodarstvo, posebej pa tržaško pristanišče in ladjeve. Predstavniki sindikatov in Slovenske skupnosti so analizirali tudi druge probleme, med temi naj omenimo razlašanje in kraške rezervate.

V zvezi s temi problemi so predstavniki sindikatov dejali, da je problem razlašanja gotovo težak problem za slovensko narodno skupnost in da bomo kot sindikati posvetili temu vprašanju, tudi v zvezi s kraškimi rezervati, vse več pozornosti.

Ob koncu nedvomno pozitivnega sestanka so predstavniki sindikatov in Slovenske skupnosti izrazili željo po ponovnem srečanju, na katerem bi nadaljevali razpravo o že načeti problematiki.

Ob koncu seminarja v Gorici

Seminar za učitelje in profesorje slovenskih šol na Goriškem se je končal v petek 29. marca.

Končal se je nad pričakovanje dobro in uspešno, za kar gre zasluga v prvi vrsti šolskemu sindikatu in predavateljem. Veliko razumevanje za ta seminar so pokazali tudi goriški šolski skrbnik pedagoški svetovalec prof. Sivec in tudi šolsko-prosvetni organi iz Ljubljane.

Iz razgovora z vodjem seminarja ravnateljem Tomažičem in sindikatovim predsednikom prof. Sirkom smo tudi posneli nekaj obrobni misli.

Vsi udeleženci seminarja, 58 učiteljev in 55 profesorjev, so se vztrajno in disciplinirano udeleževali predavanj in okroglih miz, čeprav je bil urnik nekaterih dni prenaporen in predolg.

Nevšečno je tudi vplivala menjava prostorov, kar trikrat, in sicer v pokrajinski zbornici, v učilnicah slovenskega učiteljskega zbora, na koncu še v zbornici italijanske industrijske in obrtniške šole.

Zivo se je pokazalo pomanjkanje ustreznega prostora na kaki slovenski šoli.

Za prihodnje seminarje bi kazalo tudi izbrati kak bolj primeren čas, da ne bi trpel pouk; morda poleti ali pred začetkom šolskega leta. Prav tako bi bilo morda umestno razdeliti predavanja po strokah, da bi ne bilo na primer potrebno profesorjem prirodnoslovnih predmetov poslušati predavanja specialnih panog slavistike in podobno. O tem se bodo sindikatoski voditelji še razgovarjali s šolskimi oblastmi.

Vsa predavanja so potekala po določenem sporedu. Odpadlo je le predavanje prof. Avčina o problemih sodobne ekologije, ki ga je zaradi bolezni nadomestil profesor Marjan Zadnikar s predavanjem o romanski umetnosti na Slovenskem.

Zaključno predavanje je imel naš rojak dr. Milko Matičetov - Ukmar, znanstveni sodelavec Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. Govoril je v izredno priljudnem in obenem znanstvenem tonu o življenju Primorske v ljudskem izročilu.

V skoro triurnem predavanju, ki so mu vsi poslušavci napeto sledili, je pokazal tudi stare knjižne tekste, pa tudi nove izsledke in z glasbenim aparatom tudi posnetke starih pesmi iz Rezije in Beneške Slovenije.

Njegovemu prikazu o življenju našega etničnega prostora v ljudski besedi, knjigi in pesmi so se udeleženci zahvalili z dolgim aplavzem in zatrdovanjem, da bi se seminar ne bil mogel lepše zaključiti kot s tako slabo naše besede in zemlje.

—a—

VISOKI JUBILEJI

Ljubljanski nadškof in metropolit msgr. Jožef Pogačnik obhaja te dni nekaj pomembnih jubilejev svoje visoke cerkvene službe. Dne 2. marca je minilo deset let, odkar je bil imenovan za ljubljanskega nadškofa. Dne 5. aprila pa je bil slovesno umeščen na nadškofijski sedež v Ljubljani.

Posebni slovesnosti za to slovesnost ne prirejajo, toda vse slovensko verno ljudstvo želi visokemu jubilaru iz vsega srca dosti blagoslova pri njegovem duhovnem in kulturnem delu.

BLAGOVNI SEJEM

Od 27. aprila do 6. maja bo v Gorici trajal četrti blagovni sejem ESPOMEGO.

V prostorih na goriškem gradu bo ob tej priložnosti velika razstava domačih in tujih belih vin.

Med razstavo so na sporedu tudi strokovna predavanja o pripravljanju in stekleničenju belih vin.

PLANINSKI IZLET

Slovensko planinsko društvo v Gorici bo priredilo na velikonočni ponedeljek prvi pomladanski družinski izlet v Ajdovščino in k izviru Hubla. V hotelu »Planika« je na sporedu srečolov in prosta zabava.

Vpisovanje je na društvenem sedežu ul. Malta, 2.

NAŠE ČESTITKE

V začetku prejšnjega meseca je na Ljubičanski univerzi v Rimu doktoriral z odličnim uspehom mr. Angel Cracina, bivši župnik v St. Lenartu v Slovenski Benečiji. Msgr. dr. Cracina je odlični poznavalec zgodovine in starostnosti podmatajurskih Slovencev. Napisal je že več brošur in člankov, tudi za Trinkov in druge koledarje, ki kažejo široko znanstveno razgledanost tega Trinkovega učenca in slednika.

S TRŽAŠKEGA

NA POVABILO SLOVENSKE PROSVETE JE GOSTOVALO ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

(Nadaljevanje s 4. strani)

po sigurni poti, oba pa sta tudi nastopala. Težo igre je imela Vera Ravnikarjeva kot Fema. Dobro je izoblikovala svojo vlogo: svojo zagledanost v gosposkost in preobrat na koncu, ko se mora vdati in se okleniti nove ideje. Prav tako je lepo zaigrala vlogo Eve Breda Kapljeva, ki je na eni strani pokazala svojo nerodnost, na drugi ljubezen in odpornost. Zelo naraven je Mitar Janeza Kebra, ki v nobenem oziru ne pretirava, ampak se čudi spremembi svoje sestre. Zelo dobro odigra svojo vlogo tudi Milena Simončičeva, ki igra Saro z neko fineso, ki ni podobna nekdanji kuharici. In potem je seveda še Svetozar Ružičič, poet in princ, in Vasili, ki ga igra Dušan Skok. Oba svoji vlogi zelo dobro rešujeta. Milan Marinič pa kot Jovan razgibava in stopnjuje dejanje v vselej prizore.

Bila je to že trideseta predstava, zato je razumljivo, da teče zelo naravno in spontano. Občinstvo je v obeh gledaliških dvoranah goste zelo lepo sprejelo, jih pozdravilo in se jim od srca nasmejal. Istočasno jih je povabilo, naj še obiščejo Tržaško.

J. P.

—:—

MAISTROVA PROSLAVA V DRUŠTVU IZOBRAZENECV

Društvo slovenskih izobražencev v Trstu je priredilo v ponedeljek zvečer v ulici Donizetti 3 proslavo v počastitev stoletnice rojstva generala in pesnika Rudolfa Naistra, ki je osvobodil Slovenecem Maribor in južno Štajersko. O njem so spregovorili Jože Peterlin, Maks Sah, Franc Jeza in Milko Bambič, v diskusijo pa so posegli še nekateri drugi, predvsem Dušan Černe in Franc Mljač.

Peterlin je na kratko prikazal Maistrovo življenjsko in pesniško pot, Sah tiste zgodovinske dogodke v Mariboru, Jeza je ocenil zgodovinski pomen njegovega dejanja za slovenski narod in važnost tega, da se tudi ljudje, ki niso poklicni politiki, ukvarjajo s političnimi problemi ter pomagajo določati cilje. Bambič pa je omenil razne zanimive podrobnosti, npr. da je bil Maister tudi umetnostni kritik, in pa vlogo Primorcev med Maistrovimi prostovoljci. Debatata je načela med drugimi problem arhivov o novejši slovenski zgodovini in vprašanje, zakaj ljudje, ki so bili nosilci ali priče važnega zgodovinskega dogajanja, ne napišejo svojih spominov.

Večer, ki je bil zanimiv, bi bil lahko bolj obiskan. Predvsem smo pogrešali tiste, ki sicer ob vsaki priložnosti trdijo, da Slovenci nimamo zgodovine.

—o—

V oceno smo prejeli:

»Naša luč«, št. 4, 1974 (velikonočna številka). Izdaja Družba sv. Mohorja v Celovcu.

»Pastirček«, št. 7., leto XXVIII, 1973-74. Trst.

Odbor

Praznik sv. Marka v Rupih

Zgodnja pomlad je že prišla v deželo. Ceravno je še dvajset dni do svetega Jurija, je skoro že vsa narava odeta v zelenje. Ljudje so že posadili krompir in tudi večino zgodnjih posevkov. Vendar pa je zemlja še zelo suha. Poleg tega pa še veter večkrat piha in jo suši. Kmetje že nestrpnost čakajo na blagodejni dež.

Srčno zelje, manderjarca in koromač pa so že bujno pognali. To nas pa kar veseli, ker so vsa ta blagodejna zelišča potrebna za naše značilne frtalje, ki bodo ob svetem Marku, našem vaškem prazniku, zadišale po vsej vasi.

Ta naš praznik že nekaj let privablja k nam v goste številne znance in sosedje, da pokušajo našo specialiteto in se poveselijo v prijetni družbi.

Letos bomo obhajali praznik svetega Marka z domačo frtaljo v nedeljo, 28. aprila. Pridni člani našega pevskega zbora se že pridno vadijo. Vsa soseska je tudi pridno na delu in urno urejuje prostor za cerkvijo v Rupih. Tam bodo pripravili namesto zasilnega odra lepo cementno ploščad, tako da se bodo vse točke letošnje prireditve čim lepše razvijale.

Prihodnjič bomo objavili, kakšen bo živahni kulturni in zabavni spored našega letošnjega farnega in vaškega praznika.

Že sedaj pa vabimo vse ljudi dobre volje, iz bližine in daljine, da pridejo ta dan k nam na veselje in oddih v zelenje ob hladni Vipavi.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

REVIJA MOST

Odgovori naših visokošolcev in maturantov na vprašanja ankete ne nudijo tako optimistične slike, kot bi jo hotela prikazati anketarja, saj jih npr. po teh odgovorih bere slovenske liste le 75 odst., kar je za maturante vendarle skromen odstotek. Večina se jih ne udeležuje aktivno kulturnega, političnega in športnega delovanja. Šest odstotkov je celo takih, ki bi ne vpisali svojega otroka v slovensko šolo. Toda vemo, da so odgovori takih anket vedno nezanesljivi, da ne rečemo varljivi, ker nekateri ljudje odgovarjajo nanje muhasto, oporečniško, nagajivo ali kljubovalno, drugi se obratno hočejo napraviti boljše kot so, ali ankete ne vzamejo resno itd. Vprašanja, vsaj nekatera, so bila postavljena tudi preveč splošno, npr. ravno tisto o branju slovenskih listov ali o aktivnem udejstvovanju. Skoro gotovo je namreč, da ni nobene, ki se ne bi prav nikjer udeleževal nobene javnega dela v slovenskem duhu, pa čeprav neorganizirano, razen če živi daleč od Trsta. Težko je namreč meriti tako udeležbo. Marsikdo, ki ni nikjer vpisan, ne poje v nobenem pevskem zboru, nikjer ne igra in ni športnik, je morda duhovno bolj aktiven in bolj udeležen v slovenskem dogajanju kot kdo drugi. S tem hočem reči le to, da takih anket ni vzeti preveč resno, čeprav so seveda nekateri statistični podatki koristni in potrebni: nezanesljive so tam, kjer začno posegati na duhovno in na čustveno področje.

Absolutno pa se ne morem strinjati s temle stavkom: »93 odst. ljudi bo vpisalo v slovensko šolo svoje otroke in to kljub vsem objektivnim in subjektivnim činiteljem, ki govorijo proti slovenski šoli.« Meniti objektivni in subjektivni činitelji? Menimo, da danes ni primerov, da bi kdo izgubil službo, če vpiše otroka v slovensko šolo; če mu to grozi, se lahko vedno obrne na javnost, na sindikate, na slovenske politične organizacije, na sodišče, napravi škandal. Slovenske šole so državne in so dobre. Za pošiljanje otrok v slovensko šolo ni potrebno danes nobeno junaštvo, niti ne žrtvovanje. Otrokom, ki končajo slovensko srednjo šolo, je zagotovljena služba prej kot tistim, ki končajo italijansko šolo in znajo samo italijansko. Če ne dobe službe v Italiji, jo lahko iščejo tudi v Jugoslaviji. Za absolvente z dobrim znanjem slovenščine se priporočajo delodajalci že na šolskih ravnateljstvih, enako v šolah za tipkanje, treba pa je brati tudi oglase v »Piccolu«. S takim izražanjem kot prej omenjeni stavek pa se — seveda nehoti — le odvrača starše od vpisovanja otrok v slovenske šole, ker se jim vzbuja občutek, da gre za neko žrtev.

Takšne ankete bi bile bolj koristne, če bi obravnavale prebivavstvo po naših vaseh druge slovenske prebivavce na Tržaškem, ki nimajo višje izobrazbe. Tako bi bilo npr. bolj zanimivo vedeti, koliko je med njimi takih, ki nikoli ne berejo slovenskih listov. In zakaj jih ne berejo, čeprav so pogosto vpisani v kako organizacijo, ki trdi, da je slovenska.

S tem seveda nikakor ne mislim zmanjševati truda ali kritizirati Humberta Mam-

la in Danila Sedmaka, ker sta organizirala in sestavila tako anketo — obratno, zanj zasluzita vse priznanje. A če sem se toliko ukvarjal z njo, sem se ravno zaradi tega, ker se mi zdi, da bi bile lahko take ankete pomembne, če bi znale najti bolj direkten, bolj realen stik z ljudmi in prikazale drobce žive problematike namesto števil. Tako pa pri podatkih niti ni navedeno, če gre za dekleta ali fante, kar je lahko pomembno in značilno. Mislim, da je zelo, zelo potrebno, da bi se lotili s takimi, a dobro premišljenimi in sestavljenimi anketami oziroma raziskovalnimi akcijami vseh naših krajev na Tržaškem, da ne bomo govorili o »našem človeku« kar tjavendan. Prepričan sem celo, da bi bila cela knjiga o tem ne le zelo zanimiva, ampak tudi zelo potrebna ter bi ostala njena dokumentarna vrednost trajna. Pri anketi bi lahko sodelovalo dijaštvo, duhovniki, učitelji, politično aktivni ljudje in še kdo.

Lev Detela je napisal za to številko »Mostu« kritično poročilo o romanu »Logbuch des B. K.«, ki ga je spisal Bohuslav Kokoschka, brat slikarja Oskarja Kokoschka. Izšel je leta 1972 v Münchenu. Težko je razumeti, zakaj je napravil tak očitno nezanimivi, post festum napisani roman tak vtis na Detela, da je začutil potrebo tako na široko seznaniti tudi slovensko javnost (vsaj tržaško) z njim. Objaviti več kot pol stoletja po prvi svetovni vojni roman o njej in v njem popolnoma očrniti in raztrgati tisto, kar je že davno mrtvo, pač ni nobena umetnost. In tudi ni izvirno (takih romanov je zdaj že

veliko) še manj pa pogumno. Vsekakor nas tako zameri stari Avstriji, če je poslala v drugi svetovni vojni, ne more navdati s posebno grozo in zgražanjem (le zakaj avtor tako zameri s tati Avstriji, če je poslala v mornariško godbo nekoga, ki ni znal not, ko pa vemo, da pošilja nova Avstrija v nemško šolo otroke, ki ne znajo nemško!); bolj bi nas zanimalo, kaj ima Kokoschka povedati o drugi svetovni vojni. Detela se je zavedel neprepričljivosti Kokoschkevega pripovedovanja šele proti kocu, rekoč: »...poleg tega pa je »ladijski dnevnik« prepustil poštanim uradnicam v že nastali kraljevini Srbob, Hrvatov in Slovencev, ki ga sedaj prebirajo in tako odkrivajo njegovo skrivnost. Tu pa Kokoschka ni znal tega odkrivanja prepričljivo prikazati, temveč je nanizal nekaj slučajev, ki delujejo več kot neverjetno.« To je seveda opazil Detela zato, ker mu je to okolje bolj znano, medtem ko vse drugo Kokoschku bolj verjame.

Vse tisto o gnolibi tedanje avstrijske družbe radi verjamemo, toda težko nas bo kdo prepričal, da je bila tista družba bolj gnala kot je bila tista, ki je sledila, ali kot je naša. In pravzaprav — v čem je bila bolj gnala? Ker je dopustila v zaledju fronte zbiranje podpisov in zborovanja za majniško deklaracijo, namesto da bi bila poslala njene podpisnike v koncentracijska taborišča, pobudnike pa pred zid? V tem, da so tednji poveljniki dopuščali Čehom v vojski prepevati prepovedano pesem? V tem, da so se vojaki družili s cipami (katera vojska je v tem izjema?) V njihovem pijančevanju in razvratništvu? V tem, da se italijanski vojaški zdravnik na ladji viceadmirala »totalno napije in nato, sledeč svoji vesti, kljub vsem konsekvencam izstopi iz vojaške službe« (dalje na 6. strani)

Retrospektivna razstava Matije Jame v Ljubljani

Dne 19. marca so v Moderni galeriji v Ljubljani odprli retrospektivno razstavo slikarja Matije Jame (1872 - 1947). Razstava sodi v okvir načrta Moderne galerije, ki namerava po poglobljenem prikazu umetniškega delovanja vsakega posameznega od štirih slovenskim impresionistov prirediti nato še skupno veliko razstavo slovenskega impresionizma. Če upoštevamo sedanjo Jamovo razstavo in razstavi Ivana Groharja ter Richarda Jakopiča pred leti, manjka torej samo še prikaz umetniškega dela Mateja Sternena.

Osnova za razstavo v Moderni galeriji

MILKA HARTMAN JE RECITIRALA SVOJE PESMI

Iz slovenskega koroškega tiska zvemo, da je priredilo Slovensko kulturno društvo v Celovcu 22. marca v modri dvorani v Celovcu literarni večer, na katerem je Milka Hartman, lanska nagrajenka z nagrado »Vstajenje«, recitirala iz svojih del. Gimnazijski ravnatelj dr. Pavle Zablatnik, predsednik Kulturnega društva, je imel predavanje »Slovenska beseda v knjigi«, Anita Hudl je brala iz »potujoče knjižnice«, dijaki Koroške dijaške zveze pa so uprizorili dramsko sliko Franca Rosa »Največ sveta otrokom sliši Slave«

so bili izčrpani podatki o slikarjevem umetniškem razvoju in nahajališčih njegovih slik, ki jih je zbral dr. Milko Juteršek, asistent na oddelku za umetnostno zgodovino ljubljanske filozofske fakultete, ob delu za svojo doktorsko disertacijo. Razstavo so dopolnili s slikarsko zapuščino, ki jo je do svoje smrti leta 1973 hranila njegova hči Madeleine, in pa s slikami, ki jih hrani umetnikova hči Agnes v Haagu. Razstava pomeni tako doslej najpopolnejši pregled umetniškega delovanja Matije Jame. Njegova najzgodnejša dela so nastala še pod vplivom realizma, pri ilustracijah pa opazimo odmeve secesije, značilne zlasti za čas na prelomu stoletja. Prve Jamove slike so še trdno plastično grajene, vendar so ga kmalu začela zanimati barvna in svetlobna vprašanja, ki jih je gojil v svoji impresionistični in nato tudi postimpresionistični fazi. Za njegov umetniški nazor so zelo značilne te v prihodnost naravnane besede: »... Naš način ne more biti končni aspekt, končna oblika impresionizma. Iz tega mora v razvoju še nekaj drugega nastati... Kar je impresionizem odkril glede svetlobe in barve, bo podlaga vsemu bodočemu slikarstvu, možne pa so s tega izhodišča še kdo ve kakšne razvojne faze...«. Matiju Jama je neizčrpen vir navdi- (dalje na 7. strani)

M. V.

RAZSTAVA O SLOVENSKEM KOZOLCU

V petek, 29. marca, so v Goriškem muzeju na gradu Kromberk pri Novi Gorici odprli fotografsko razstavo Jaka Čopa z naslovom »Kozolec na Slovenskem«. Odprta bo do 12. aprila, obsega pa 114 črno-belih umetniških fotografij. Na slovesnosti odprtja je uvodoma spregovoril kustos Goriškega muzeja Tomaž Pavšič, nato pa je povzel besedo sam Jaka Čop in obiskovalce s prijetno kramljajočo besedo popeljal po razstavi.

Jaka Čop je bil do nedavnega znan predvsem kot fotograf motivov iz visokogorskega sveta, v zadnjem času pa so ga začeli zanimati kozolci, ki zaradi spremenjenega načina življenja — vse manj ljudi se namreč ukvarja s kmetijstvom — pred našimi očmi

nezadržno propadajo. Pravzaprav je Čop kozolce srečal tudi na nekaterih planinah in to mu je vzbudilo zanimanje zanje, z njihovimi fotografijami pa želi vsaj dokumentarno ohraniti kulturno bogastvo naših prednikov. Kozolec je naprava, ki si jo je naš kmet omislil zaradi gospodarskih potreb. Grajena je enostavno strogo funkcionalno, vendar srečamo tudi primere, ko postaja pomemben estetski dejavnik, včasih bogato okrašen z elementi ljudske umetnosti. Vedno pa je kozolec harmonično zlit s pokrajino in razodeva velik smisel naših prednikov za oblikovanje okolja, povsem drugačen kot danes, ko vsepovsod srečujemo neokusno okrašene »vile«, vikend-hiše, nemarno postavljene garaže ipd., ki razodevajo nizko duhovno kulturo njihovih lastnikov. In prav v opozorilo na vrednote, kot so čut za mero, ritem, dognano obliko ob hkratni praktični uporabnosti je aktualno sporočilo te fotografske razstave.

Dognano je, da je kozolec tipična slovenska iznajdba, saj ga srečamo samo pri nas in »jih celo po vsem slovenskem etničnem ozemlju ni... da pa jih najdemo ponekod na Koroškem in vzhodnem Tirolskem. In tedaj se zavemo tudi,« ugotavlja časniki Andrej Triler v prospektu ob tej razstavi, »da še zdaj ne vemo točno, zakaj Slovenci imamo kozolce in zakaj ga ni marsikje tam, kjer so podobni klimatski in splošno geografski pogoji za kmetovanje.«

Jaka Čop nam prikazuje kozolce iz vseh slovenskih pokrajin, s poudarkom na tistih s Primorskega. Na razstavi spoznamo različne tipe, od enostavnih pa do bolj zapletenih dvojnih kozolcev, ki služijo ne samo za sušenje, ampak tudi za shranjevanje kmetijskih pridelkov, kar prvotno ni bila funkcija kozolca. Razstavi v kromberškem gradu je dodan še manjši prikaz odlikovanj, ki jih je prejel Jaka Čop, in njegovih knjig: »Raj pod Triglavom«, »Svet med vrhovi« in »Viharniki«.

M. V.

RETROSPEKTIVNA RAZSTAVA MATIJE JAME V LJUBLJANI

(nadaljevanje s 6. strani)

ha pomenila slovenska pokrajina v vseh letnih časih in obdobjih dneva, opazoval je življenje našega kmeta in prenesel na platno številne motive iz rodne mesta Ljubljane. Skozi Jamovo umetnost se kot rdeča nit vleče nekoliko zasanjana, lirčno navdahnjena nota, ki izhaja iz značaja slovenskega človeka in značilnosti naše pokrajine.

Ob razstavi Matije Jama v Ljubljani, ki bo trajala do 16. aprila, je izšel katalog, ki je bolj kot po slikovni plati pomemben v dokumentarnem pogledu. Uvodno študijo je napisal dr. Mirko Juteršek, ki je tudi zbral izčrpne življenjske podatke, literaturo o umetniku in umetnikovo bibliografijo ter sestavil pregled razstav. Skupaj s kustosom Moderne galerije Melito Stele - Možina je sestavil tudi seznam vseh znanih del Matije Jama in seznam razstavljenih del (teh je 225).

Skrbno pripravljena razstava skupno s katalogom nam daje zaokroženo sliko umetniške dejavnosti Matije Jama in trdneje kot doslej prikazuje njegovo mesto v slovenski umetnosti.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

GOSTOVANJE MESTNEGA GLEDALIŠČA
IZ LJUBLJANE

Georges Feydeau

BOLHA V UŠESU

Vodvilka komedija v treh dejanjih

Scena: SVETA JOVANOVIČ

Kostumi: ALENKA BARTLOVA

Glasba: URBAN KODER

Režija: ŽARGO PETAN

V nedeljo, 7. aprila ob 16. uri za Abonma red C
nedeljski popoldanski in red F - okoliški

v nedeljo, 7. aprila ob 20. uri za abonma red B -
prva ponovitev, red D - mladinski v sredo
in red E - mladinski v četrtek

v sredo, 10. aprila ob 20.30 za Abonma red A -
premierski

V sklopu rednih izmenjav med tržaškimi Stalnim slovenskim gledališčem in vrhunskimi slovenskimi gledališkimi ustanovami bo v nedeljo, 7. aprila gostovalo Mestno gledališče ljubljansko, najmlajše slovensko poklicno gledališče. Tržaškemu abonentskemu občinstvu se bo predstavilo z vodvilsko komedijo v treh dejanjih »Bolha v ušesu« Georges Feydeaua, v Kulturnem domu pa bo imelo tri predstave. V nedeljo dve za abonmaje reda C, F, B in E, v sredo 10. aprila pa za premierski abonma ded A.

Georges Feydeau, ki ga upravičemo prištevati med največje francoske komediografe po Moliéru in Bemarchaisu, smo Slovenci pričeli odkrivati šele zadnja leta, na našem odru pa se bomo z njim prvič srečali. Repertoar je sicer predvideval komedijo »Hotel svobodnih izmenjav« v naši lastni produkciji, zaradi tehničnih težav ap smo bili primorani rahlo spremeniti prvotni repertoarni načrt. Tako smo se odločili za gostovanje ljubljanskega mestnega teatra, ki je prav tako imel letos na sporedu Feydeau. Kakšen pomen ima Feydeaujevo gledališko delo v okviru francoske in svetovne dramske književnosti? Je bil zgolj virtuoz dialoga in odrskih zapletov, ali pa lahko zasledimo v njegovih komedijah satirični pridih? Na to vprašanje bo moral odgovoriti vsakdo, ki se bo lotil kritične ocene Feydeaujevih 60 gledaliških besedil. Feydeau spleta in gradi odrske situacije logično, saj vsebujejo njegove komedije tisto logično zaporedje dogodkov, dramsko moč in predvsem prepričljivost ter celo neizogibno usodnost, ki so lastne tragediji.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

Karl Avgust Görner

PEPELKA

Pravljica v štirih dejanjih

V torek, 9. aprila ob 15.40.

ESKIMI SE VRAČAJO NA SEVER

Pred časom se je pet eskimskih družin umaknilo iz vasi Igroolik na Baffinovem otoku pred severovzhodno Kanado, nekaj sto kilometrov dalje na sever. Odpovedali so se hišam, katere jim je vlada zastoj postavila v vasi, in si spet postavile šotore. Letošnjo pomlad bo odšlo iz vasi še pet ali šest družin in z enako mislijo se ukvarja na tisoče Eskimov v severni Kanadi, ki so se naveličali stika s takoimenovano civilizacijo in bi radi še dalje živeli svobodno v svobodni naravi. Tako bi se radi izognili tudi skušnjavi pijančevanja in boleznim, ki jih prinaša s seboj udobni »civilizirani« način življenja.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA V GORICI
in ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE V GORICI v sodelovanju z Ustanovo za kulturne in umetniške prireditve EMAC iz Gorice
GOSTOVANJE MESTNEGA GLEDALIŠČA IZ LJUBLJANE

Georges Feydeau

BOLHA V UŠESU

Vodvilka komedija v treh dejanjih

V četrtek, 11. aprila ob 20.30 v gledališču »Giuseppe Verdi« v Borici - Abonma red A (mesto, okoliški in mladinski

SEDMI KONGRES ZK SLOVENIJE

(nadaljevanje s 2. strani)

Popit je govoril tudi o gospodarskih problemih in posebno o energetskega vprašanju v Sloveniji, obširno pa tudi o notranjepolitičnem položaju ter napovedal nadaljnji boj tehnobirokratskemu in buržoaznemu nacionalizmu, ki še ni povsem uničen, klerikalizmu, ostankom buržoaznega liberalizma, malomeščanskim slojem in monopolnim elementom pri upravljanju z družbenimi produkcijskimi sredstvi. Iz njegovega poročila je bilo razvidno, da šteje ZKS zdaj približno 65.000 članov in da je bilo 6500 članov sprejetih v zadnjem letu. »To je eden največjih sprejemov v zgodovini ZKS v tako kratkem času,« je dejal.

V razpravi je Franc Šetinc zavrnil narodno spravo, »ki bi nas zbogala z belogardisti«, kot je dejal, in soglašal s Popitom v obsodbi dela znanstvenih institucij in kadrov, ki da še vedno malikuje »pred znatnostjo, ki je zasnovana na sistemu in ideologiji buržoaznega sveta, podcenjevanju našega prispevka družbenemu progressu človeštva ter nezainteresiranosti za znanost drugih socialističnih dežel«, kot se je izrazil Popit.

Kratke novice

Sovjetska zveza poziva Arabce, naj nadaljujejo z zaporo petroleja nasproti Združenim državam, sama pa je začela pridno izvažati petrolej v ZDA.

Ameriški zunanji minister Kissinger je doživel razočaranje pri svojem nedavnem obisku v Moskvi. Talkoj po vrnitvi pa se je poročil z neko mnogo let mlajšo damo, ob kateri je baje vsaj za nekaj časa pozabil na Ruse. Arabce, Francoze in druge take sitnosti. Izavil je, da se je zdaj prepiral, da je lubezen slajša kot politika.

REVIJA MOST

(Nadaljevanje s 6. strani)

be, saj se ne more več boriti proti matični državi? Rad bi videl, kje bi lahko nekdo med vojno »izstopil iz vojaške službe«, ker se noče boriti. Ko to beremo, nas prime kvečjemu domotožje po državi, ki je kaj takega dopustila. Sploh pa se nam vzbuja sum, da je Kokoschka občutil tisto 'gnilobo', verjetno nezavedno, zato (kot pove Detela njegovo misel), ker »vezni člani skupnega ne obstajajo več, nikjer ni več nekega »skupnega cilja«, »neke skupne ideologije«, ki bi povezovala in vodila naprej. Sami vojni dogodki sicer še morejo za trenutke povrniti disciplino in posameznike napolniti s čisto (!) hrabrostjo, ki pa je le prehodnega značaja. Kar lebdi in straši za vsem tem, je trpki in neizprosni propad, ki ne more streči le države, temveč tudi posameznika...». To domotožje po »skupnem cilju«, po »neki skupni ideologiji, ki bi povezovala in vodila naprej«, pa nas močno spomni na neko drugo ideologijo, ki je dve desetletji pozneje povezovala in vodila naprej, ali pravzaprav na več takih skupnih ideologij. In to podzvestno domotožje je čutiti še danes, pri marsikaterem nemškem piscu, ki se mu niti ne sanja, da je to domotožje po ideologiji, ki je »reševala« človeka pred tem, da se je moral sam gnjaviti s problemi svoje vesti in svojega razuma, ter je znala vnesti ljudi k »čisti hrabrosti«, katere simbol je bil železni križec.

Pričakovali bi, da bo našel Detela v morju današnje literature v nemškem jeziku

kakšno knjigo, katere vsebina bi bila za Slovence veliko bolj aktualna in važna kot to zapoznalo »obsojanje gnilobe«, pa naj jo je napisal tudi kak Kokoschka. Sploh pa človeka hudo draži, da kultiviran literat, kot je Detela, tako slabo pozna pravila slovenske slovnice (in slovenski ljudski jezik), da piše Kokoschkin, Kokoschkeinega itd., namesto Kokoschkov, Kokoschkovega itd., če že noče sklanjati tudi priimkov s končnico a, kot to dela v vsakdanjem govoru vsak preprost Slovenec, ki ni izgubil čuta za jezik. Med Kokoschkom in kokoško se je torej odločil Detela za kokoško. Sicer pa te napake ne dela samo on, postaja namreč vse bolj splošna, pod vplivom srbsčine in hrvaščine.

Mara Poldini Debeljuh je napisala krajši esej o knjigi prevodov Kosovelovih pesmi »Poesie di veluto e integrali«, ki mu lahko v bistvu pritrdimo razen v tem, da je razbrati tudi iz njega tisto sveto prepričanje, kako važno je za Slovence, da nas spoznavajo drugi narodi predvsem po naših pesnikih. Mislim pa, da bi bilo mnogo bolje, če bi nas spoznali po kakšni zgodovini slovenskega naroda v svojem jeziku ali po še tako kritični študiji o današnji slovenski stvarnosti, predvsem pa po dejanjih. Ali vsaj po kakem romanu ali Kocbekovem ali kakem drugem vojnem dnevniku. Tako pa smo zanje vedno samo narod, ki ima mnogo kar dobrih pesnikov, ne pa zgodovine in ne svoje politike.

Študija »Mejne značilnosti«, ki jo je na-

pisala Annamarija Boileau in ki se nanaša na italijansko - jugoslovansko mejo, je bistra in ravno v sedanjem trenutku posebno aktualna (ravno ta trenutek je potrdil ali zanikal nekatere njene teze), zato bi nas zavedlo predaleč, da bi se zdaj spustili v razglabljanje o njej. Zaslužila bi predvsem tudi pozornost politikov.

In končno ocenjuje A. L. v rubriki »Med revijami, knjigami in ljudmi« tri italijanske knjige: »Severovzhodna italijanska meja« Giorgia Valussija, Narodnostno in politično gibanje Slovencev in Hrvatov« Beniamina Salvija in »Znotraj Istre« Guida Miglia. A. L. je, mislim, prvi, ki je posvetil na slovenski strani tem trem knjigam resno pozornost, vendar se je omejil vsaj pri prvih dveh bolj na nekaj komentar ali kramljanje ob njih kot pa se spustil v resnično kritično obravnavanje. To je škoda, in tem bolj, ker je spet porabil priložnost, da je ponovil svojo znano tezo o slovenski zgodovini, da je namreč dejansko sploh ni, kar je izrazil tokrat, v poročilu o Valussijevi knjigi, med drugim takole: »Tako so se po nemi prisotnosti (ki je bila bolj odsotnost kot prisotnost) tisočih let Slovenci nenadno prikazali na odru zgodovine našega ozemlja na začetku prejšnjega stoletja.« Ta in še nekatere druge podobne trditve v tej številki »Mosta« (ne samo njegove) pa so tista kaplja, zaradi katere je končno prekipela čaša, tako da je čas sprožiti širšo in samostojno diskusijo o slovenski zgodovini, v kateri bodo imeli A. L. in drugi, ki tako mislijo, dovolj priložnosti, da dokažejo svoje teze, če morejo.

fj

MAC COYEVO PLEME

JACK LONDON

1

»Pyrenees« se je počasi zibala, z železnimi boki nizko nad vodo zaradi težkega tovara pšenice, ki ga je imela v trupu, in je tako lajšala trud možu, ki se je iz majhnega kanuja vzpenjal na krov. Ko so njegove oči prišle vstric z zgornjim robom trupa, tako da je lahko videl krov, se mu je zadelo, da razloči rahlo, skoro neopazno meglo. Bila je kot privid, kot tenčica, ki se mu je nenadno spustila pred oči. Začutil je potrebo, da bi si jih pomel, in v istem hipu je pomislil, da postaja star in da je čas, da si naroči iz San Franciscu očala.

Ko je stopil na krov, je pogledal kvišku jambore in nato črpalke. Te niso delovale. Zdelo se je, da ni na veliki ladji nič nenavadnega, in vprašal se je, zakaj so natakili znak, da so v nevarnosti. Pomislil je na svoje srečne otočane in zaželel, da ne gre za bolezen. Morda je na ladji zmanjkalo pitne vode ali živil. Stisnil je roko kapitanu, čigar koščeni obraz in nemirne oči so razodevali, da nekaj na krovu le ne gre prav. Isti trenutek je začutil šibak, nedoločen vonj. Kot po zažganem kruhu, a vendar drugače.

Radovedno se je ozrl naokrog. Dvajset korakov proč je bil mornar s trudnim izrazom zaposlen s katramiranjem mostu. Medtem ko se je s pogledom mudil pri njem, je nenadno zagledal, kako se je pod njegovimi rokami dvignila v zrak rahla krivulja

megle, ki se je zavihala, se stanjšala in izginila. Prišel je do poveljniškega mostu. Pod njegovimi bosimi nogami je začutil čudno toploto, ki je naglo prodrla skozi debele žulnate podplate. Tedaj je razumel, kakšna nevarnost grozi ladji. Naglo se je ozrl proti zadnjemu ladijskemu koncu, kjer je stala vsa ladijska posadka in ga tesnobno gledala. Pogled njegovih jasnih oči je zdrsnil čez nje kot blagoslov in jih pobožal ter zagnil v velik mir.

»Koliko časa že gori, kapitan?« je vprašal s tako prijaznim in mirnim glasom, da je priklinal v spomin gruljenje goloba.

V začetku je kapitan čutil, kako mir in zadovoljnost tega glasu prodirata vanj; potem pa ga je spet prevzela zavest vsega tistega, kar je bil že doživel in kar še doživlja, in začutil je, da se ga polašča jeza. S kakšno pravico navdihuje ta raztrganec, v kratkih hlačah in bombažasti jopi, tak mir in zadovoljstvo njemu in njegovi razburjeni in izčrpani duši? Kapitan ni razmišljal o tem; le nezaveden čustveni proces je povzročil njegovo zamero.

»Štirinajst dni,« je kratko odgovoril. »Kdo ste vi?«

»Pišem se Mac Coy,« je prišel odgovor v tonu, polnem milobe in simpatije.

»Hočem reči, ste pilot?«

Mac Coy je prenesel blagoslov svojega pogleda na visokega, močnega možkega, z

upadlim in neobritim obrazom, ki se je pridružil kapitanu.

»Pilot sem kot vsak drug,« je odgovoril Mac Coy. »Tu smo vsi piloti, kapitan, in poznam vsako ped teh vod.«

Toda kapitan je postajal nestrpen.

»Moral bi dobiti kakega predstavnika oblasti. Nujno moram govoriti z njim in zahtevati pomoč oblasti.«

»Potem imate tu mene.«

In spet tisti zapeljivi vtis miru, na ladji, ki je postajala razbeljena peč pod njegovimi nogami! Kapitan je nestrpno in nervozno dvignil obrvi ter stisnil pest, kakor da misli vsekati.

»Kdo za vruga pa ste?« je vprašal.

»Glavni sodnik,« je bil odgovor, z najboljšim in prijaznim glasom, ki si ga je možno predstavljati.

Visoki krepki mož ob kapitanu je izbruhnil v robat smeh, delno vesel, še bolj pa histeričen. On in kapitan sta gledala Mac Coya presenečeno in videti je bilo, da mu ne verjameta. Da bi mogel biti ta bos človek tako visok dostojanstvenik, je bilo nemogoče verjeti. Iz njegove razpete bombažne jope so se kazala sivo porasla prsa in videti je bilo, da pod njo nima srajce. Star slamnik je delno pokrival štrleče sive lase. Do pol prsi mu je segala kuštrava patriarhalna brada. Vse tisto, kar je imel na sebi, bi mogel dobiti človek pri vsakem cunjarju za manj kot dva šilinga.

»Sorodnik tistega Mac Coya z ladje »Bounty«?« je vprašal kapitan.

»Bil je moj praded.«

(dalje)